

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Variis absurdis & inconvenientibus, sententia Iansenii refellitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

lam subiecit libero arbitrio Adami & Angelorum. Dominæ ancillam, & Agar Saræ dominatrix facit; & intelligentiam motricem, nutum & determinationem liberi arbitrii expectantem determinat. Nam lib. 3. de gratia Salvatoris cap. 3. loquens de statu innocentie, dicit quòd in illo voluntas erat plenissime sui ipsius in utramque partem dominia, cuius nutus quidquid habituum, vel gratiarum, vel ad iurorij intrinsecus, vel extrinsecus addere, vel ab iurorij subtrahere, & ab illius veluti Angelorum, vel ad fluxum operi conferendum, ipsa annuente raperetur. Quibus verbis gratiam statim innocentie, & quasi paralyticam Angelum exhiberet arbitrium, veluti alterum Angelum exhiberet, cuius impulsio & motio illa expectare debebat. Quod quàm absurdum sit, & deoprogens nobilitati & excellentie divinæ gratiæ, quis non videat? Certè si vera esset hæc doctrina Jansenii, sequeretur quòd status naturæ lapsæ quo versamur, honorabilior esset ac facilius nobilitior divinæ gratiæ, quàm status integritatis & innocentie, in quo Angeli & Adam creati sunt. Nam in hoc miserimo statu corruptionis & infirmitatis, gratia secundum Jansenium non subditur libero arbitrio quantum ad efficaciam & usum, sed potius illud sibi subiecit, & eique dominatur & præest, nec ejus determinationem & motum expectat, sed veluti alia intelligentia motrix, illud fortiter & suaviter movet, impellit, & applicat ad agendum. Contra verò in statu innocentie, illa erat subdita libero arbitrio Adami & Angelorum, & ab eo dependens quantum ad efficaciam & usum, cuiusque nutum, determinationem, & applicationem expectans. Et ut loquitur Jansenius in libro de gratia primi hominis cap. 15. *Ad iurorij collatum Adamo in statu innocentie, quantumcumque fuerit excellentia, non ad actum voluntatem concitatur, sed ab illa concitatum fuit: Ergo &c.*

§. V.

Variis absurdis & inconvenientibus, sententia Jansenij refellitur.

Plura sunt absurda & inconvenientia quæ sequuntur ex Jansenii sententia, sed ea præcipua sunt, quæ ipse urget, contra Molinæ gratiam sufficientem, & à voluntate creata suspensam, quæ nequeunt admitti etiam de Angelo & homine stante.

In primis enim, si in statu innocentie, Angelis & primis parentibus non fuit necessarium auxilium speciale ad resistendum tentationi, & perseverandum in bono, sequitur quòd Adam, & Angeli stultè egissent, si ad Deum in tentatione recurrissent, & ab illo perissent auxilium ad resistendum tentationi, & in bono perseverandum: Consequens est falsum: Ergo & Antecedens. Sequela Majoris probatur ex Augustino libro de natura & gratia cap. 18. *Quid enim, inquit, stultius quàm orare ut facias quòd habes in tua potestate?* Atqui juxta Jansenium, Adam, & Angeli, ratione auxilii sufficientis à Deo collati, habebant plenissimam potestatem ad resistendum tentationi, & actu perseverandum, ita ut nullum aliud donum, vel auxilium esset à Deo expectandum: Ergo stultè orassent Deum, & ad illum in tentatione recurrissent.

Falsa autem Minoris probatur, tum ex D. Thoma 1. parte quest. 94. art. 4. ad 5. ubi docet,

Tom. I.

A Adamo non fuisse collatum auxilium ad resistendum tentationi, quia non habuit recursum ad Deum pro illo obtinendo. Tum etiam quia Deus poterat dare Adamo auxilium quo perseveraret actu, & tentationi resisteret: quis hoc neget? Quis (inquit Augustinus) audeat dicere, aut credere, ut neque Angelus, neque homo cad. ret, in Dei potestate non fuisse? Ergo Adam non egisset stultè, sed prudenter & sapienter, petendo à Deo tale auxilium.

B Addo quòd, præceptum orationis est naturale, obligans proinde pro omni statu: si autem aliquando obligavit Adamum & Angelos, tunc maximè cum debebat finiri via Angelorum, & dum Adamum urgebat tam gravis tentatio, ex cuius consensu sibi & toti generi humano tam grave damnum erat illaturus. Unde Gelasius Papa in dictis adversus Pelagianam hæresim: *Si in ipsis primis hominibus, dum sua minimè felicitate confidunt, & tantam Dei gratiam in vacuum recipientes, non orando (quod utique nusquam fecisse referunt) nec de præceptis gratias referendo, nec ut eadem intemerata durarent, incolumes consistere nequiverunt, quàm magis post pravicationis ruinam, in qua malà sui confidentia, Creatorem nullatenus inquirendo, lethaliter inciderunt, absque divino munere, suis viribus vel agere non possunt, sine quo nec integri persistere valuerunt?*

C Secundo sequitur quòd Angeli boni non debuissent magis gratias agere Deo, propter actualem eorum perseverantiam, quàm mali qui non perseveraverunt: Sed hoc absurdum est, & repugnans Scripturæ, & SS. Patribus supra relatis: Ergo &c. Sequela probatur: Ille non debet magis gratias agere quòd actu perseveraverit, qui ad perseverandum actu non habuit aliquod donum vel auxilium speciale, quòd non habuerit non perseverans: Sed juxta principia Jansenii, Angeli perseverantes nullum habuerunt donum vel auxilium speciale ad perseverandum, quòd non habuerunt non perseverantes: Ergo pro actuali perseverantia, non Deo, sed libero arbitrio, gratias agere debuerunt. Ut enim ait Augustinus Epist. 107. *Non gratias Deo agimus, sed nos agere fingimus, si unde illi gratias agimus, eum facere non putamus.* Et S. Bruno in Comment. super Epist. ad Romanos, folio 4. *Gratias agere, est totum Deo tribuere: quomodo autem totum Deo tribuerent, qui bonum usum gratiæ à se haberent?*

D Tertio sequitur discretionem bonorum & malorum Angelorum non fuisse à gratia, sed à natura; nec à Deo, sed à libero arbitrio: Consequens est falsum, ut constat ex Augustino, & aliis SS. Patribus §. præcedenti relatis: Ergo & Antecedens. Sequela Majoris est evidens; ut enim supra arguebamus contra Molinam & alios Recentiores, discretio perseverantis à non perseverante, peti non potest ex eo in quo illi conveniunt & sunt æquales: sicut differentia equi ab homine, non potest sumi à gradu generico animalis, in quo univocè conveniunt. Sed juxta principia Jansenii, Angeli perseverantes & non perseverantes, fuerunt æquales in auxiliis gratiæ, & inæquales solum in bono vel malo usu liberi arbitrii: Ergo discretio bonorum & malorum Angelorum, non fuit à gratia, sed à natura; nec à Deo, sed à libero arbitrio.

E Quarto sequitur quòd Angeli boni habuissent à Deo solum possibilitatè perseverandi & bene

Ooo

ope-

14. de Civitate cap. 17.

Tomo 2. Concilii pag. 257.

183.

184.

Art. 2. §. 2.

185.

operandi, à seipsis verò ipsum perseverare & bene operari: Consequens est absurdum: Ergo &c. Sequela est evidens, Jansenius enim asserit de auxilio collato Adamo & Angelis in statu innocentiae, illud idem quod Molina, & alii Recentiores docent de auxilio quod modò datur hominibus in statu naturae lapsae: At qui juxta Jansenium, ex sententia Molinae & aliorum, sequitur solum possibilitatem esse ex gratia, volitionem verò ex libero arbitrio: Ergo idem sequitur ex sententia Jansenii.

Falsitas autem Minoris constat, tum ex Bulla Pii V. & Gregorii XIII. in qua proscribitur haec propositio Michaëlis Baii: *Nec Angeli, nec primi hominis adhuc integri merita, rectè vocantur gratia.* Tum etiam quia, ut supra arguebamus, si sola possibilitas bene operandi & perseverandi esset à gratia, actualis verò perseverantia & operatio à libero arbitrio, id quod est minus bonum & perfectum tribueretur Deo, illud verò quod est melius & perfectius libero arbitrio, quod plusquam absurdum est; nam ut ait Bernardus in opusculo de gratia & libero arbitrio: *Disiuncto ipso nefas videtur, Deo quod minus, nobis quod excellentius sit attribuire.*

186. Neque valet responsio Jansenii, dicentis bene operari, mereri, & in bono perseverare, tripliciter attribui Deo in statu innocentiae. Primum quia dedit homini & Angelo liberum arbitrium. Secundò quia illis infudit in primo instanti creationis gratiam, charitatem, & alia dona habitualia. Tertiò quia dedit illis auxilium sufficiens. Nam etiam Molina & alii Recentiores admittunt haec omnia in statu naturae lapsae, & concedunt quòd dum Petrus v. gr. consentit alicui sanctae inspirationi, Paulo dissentiente, uterque habet liberum arbitrium, gratiam & charitatem, & Paulus fortè intensivè majorem: uterque etiam habet auxilium sufficiens, & moraliter excitans; & tamen Jansenius contendit quòd illis omnibus utriusque collatis, si unus consentiat, altero dissentiente, consentiens habebit ex gloria solum possibilitatem, volitionem verò, seu usum liberi arbitrii, ac meritum, ex seipso, & à libero arbitrio determinante gratiam ad consensum & operationem: Ergo idem dicendum erit in sententia Jansenii, de Angelis & primis parentibus in statu innocentiae.

187. Quintò sequitur voluntatem creatam Adamo & Angelorum in statu innocentiae, fuisse primum liberum, & primum se determinans: quia juxta principia Jansenii, in tali statu non indigebat determinari vel applicari à Deo, sed seipsam per se primò sub auxilio & concursu Dei indifferenti determinabat & applicabat: Sed hoc est contra naturam secundae liberi, quod cum sit causa tantum secunda suae electionis & determinationis, non potest eligere nec se determinare, independentem à motione & applicatione primi liberi, primique determinantis, ut docet D. Thomas locis supra relatis: Ergo &c.

188. Sextò sequitur electionem bonorum Angelorum non fuisse omnino gratuitam, sed dependentem à praevisione meritorum: At hoc repugnat ordini & perfectioni divinae sapientiae & providentiae: Ergo &c. Sequelam Majoris admittit Jansenius lib. 9. de gratia Christi, & manifestè sequitur ex ejus principiis. Minor autè demonstratur à nostris Thomistis in Tractatu de Praedestinatione, hac ratione. Omnis ordinatè appetens, prius intendit finem, quam velit media ad

A illum ordinata: unde cum merita electorum sunt media ad finem vitae aeternae conductentia, efficacis electio Praedestinatorum ad gratiam, & ad merita discretiva illorum à reprobis, supponit efficacem gloriae intentionem, & ab illa ut à prima radice procedit: juxta illud D. Prosperii de vocat. Gentium cap. 35. *Deus his quos elegit pro meritis, dat unde exornentur ex meritis.*

Denique haec nova Jansenii sententia, omnia ferè Augustiniana & Thomistica doctrinae principia, in materia de scientia Dei, & modo quo futura contingentia praevidet, funditus evertit, vel ut verbis utar, *inexplicabili confusione perturbat.* Ut enim fusè ostendimus Tractatu praecedenti, D. Augustinus & S. Thomas clarissimè docent, Deum nihil cognoscere extra seipsum, sed omnia videre in seipso tanquam in causa, & medio prius cognito. Scientiam visionis, ut habet adju. tū decretum, esse causam rectum, illamque quantum ad veritatem & certitudinem, non inensurari à rebus, sed esse illarum regulam & mensuram. Deum res futuras, in sua praedestinatione seu decreto cognoscere, ac proinde in illo non dari praescientiam futurorum à decreto independentem, eoq; anteriorem, quae à Recentioribus *scientia media* appellatur. Haec autem cum doctrina Jansenii non posse coherere, manifestum est: seclusus enim à statu innocentiae decretis & auxiliis efficacibus, in quibus à Deo liberorum Adamo & Angelorum praescientia fundetur, necessariò pro tali statu admitti debet in Deo scientia media, quae dirigat illum in suis decretis indifferentibus, & exploret futurum consensum voluntatis creatae, & affirmati Deum cognoscere res immediatè in seipsis, & in veritate objectiva quam habent ex vi contradictionis, vel ex suppositione eventus futuri. Item scientia Dei non debet poni ut causa rerum, sed potius ut ad illas, quantum ad veritatem & certitudinem, regulata & mensurata. Unde Jansenius, & alii Recentiores, qui divinorum decretorum & auxiliorum efficaciam, ad statum naturae lapsae coarctant,

D *levà manu dispergunt lapides muri Augustiniani, quos dexterà componunt,* inquit Thomas Angelus opusculo supra citato, hypocolo 6. Cogitent saltem (subdit idem Author) magna illa Aquilini Doctoris dogmata: Deum scilicet non videre nisi opera sua. Res esse quia Deus cognoscit: non contra Deum cognoscere, quia res sunt. Deum facere futura, ea praedestinando, & praedestinatione sua cuncta praescire, & applicent praedestinationi. Statuamus Adamum v. g. tentationi superiorem evasisse, vidissetne victoriam Deum, quia futura erat, vel quia videndo & praedestinando eam fecisset: Si hoc dices, clarissimè gratiam voluntatis dominatricem laudas. Si illud, quis locus regulae Augustiniana superest: cum post effectum illud Augustini: nihil Deum videre nisi opera sua, praedestinatione sua cuncta cognoscere, & facere futura, ea praedestinando subjungendum sit, juxta Jansenii principia, excepta liberà determinatione voluntatis Adamo & Angelorum. Quis non videt, si unum excipiat, omnia simul exceptioni patere, quae à libertate dependent sive hominum sive Angelorum?

Certè mirum est, quòd Jansenius qui bellum inferensissimum indixit Molinismo in statu naturae lapsae, ei postea tot & tanta trophaea erigat in statu innocentiae, illudq; cum tanto divinae gratiae dispendio, novà suà opinione stabile conetur, omniaque Moliniana doctrinae principia que

confutaverat, postea approbet & amplectatur. Non minus etiam stupendum est, quod Receptoris aliqui hunc Authorem, Divina gratia mundum, & acerrimum Pelagii hostem nuncupent: vixentium illius est, qui gratiam depresserit magis, qui Pelagii errores altius extulerit. Dei quidem gratiam regnare in hoc orbe & dominari debet, ac cœlum, & paradysum terrestrem, eque imperio ditionique subtrahit. Homines lapsos à Pelagiano errore longissime abducit, at eidem Cœlestes & Primos Parentes implicat; eadem gratia efficacis necessitatem & causalitatem, ad statum innocentie hominum & Angelorum non esse extendendam existimat. Et certè nonne ille insigniter Pelagianizat, qui Apostolo quaerenti, *Quis te discernit? Quid habes quod non accepisti?* Respondet: *Ego me ipsum discerno. Ego merita habeo quae non accepi?* At in opinione Jansenii, nemo est Angelorum qui non ita respondeat, nemo qui sibi meritum non arroget, nemo qui se non à Deo, sed à seipso discretum non gloriatur. Idem est de primis parentibus, cum Jansenius libro de gratia primi hominis cap. 7. asserat, *Omnia opera, adeoque & ipsam fidem & dilectionem Dei, ab Adamo potuisse per arbitrium libertatem fieri sic, ut ea non donaret ei gratia Dei.*

§. VI.

Convelluntur præcipua fundamenta Jansenii.

Obijciunt primis Jansenius celebre Augustini testimonium, desumptum ex libro de correptione & gratia cap. 11. & 12. ubi S. Doctor distinguit duplex adjutorium: alterum quod vocat *Adjutorium sine quo*; alterum quod appellat, *Adjutorium quo*; & docet primum concessum fuisse Adamo in statu innocentie, non verò secundum, quod Sanctis & Prædestinatis, in statu naturæ lapsæ, & per gratiam reparatæ conferretur. Sed adjutorium sine quo est auxilium sufficiens, adjutorium verò quo est auxilium efficax: Ergo ex Augustino non fuit datum Adamo in statu innocentie auxilium de se efficax, sed tantum auxilium sufficiens, subditum ejus libero arbitrio, quantum ad efficaciam & usum, subindeque decreta & auxilia efficaciam, ad statum innocentie Angelorum & hominum extendenda non sunt, sed ad statum naturæ lapsæ coarctanda.

Hoc est præcipuum Jansenii fundamentum, quod facile convelli potest, & mens Augustini aperiri, si duo illa capita libri de correptione & gratia accurate per legantur. Ibidem enim Augustinus non distinguit universaliter omnem gratiam collatam Adamo in statu innocentie, à gratia Christi Salvatoris, per hoc quod prima fuerit adjutorium sine quo, sive sufficiens, & secunda adjutorium quo, sive efficax. Sed solum gratiam collatam Adamo ad perseverandum in innocentia, à gratia quæ datur sanctis & electis in statu naturæ lapsæ, ad perseverandum usque in finem, quæ donum perseverantiae finalis appellatur. Ita enim clarè se explicat S. Doctor ibidem cap. 12. ubi postquam duplex illud adjutorii genus exposuit, subdit: *Primo itaque homini, qui in eo bono quo factus fuerat rectus, accipere posse non peccare, posse ipsum bonum non deserere, datum est adjutorium perseverantiae; non quo speraret perseverare non posset, sed sine quo liberum arbitrium perseverare non posset.* Nunc verò sanctis in regnum Dei per gratiam Dei prædestinatis, non tantum tale ad-

Tom. I.

Adjutorium perseverantiae datur, sed tale ut eis perseverantia ipsa donetur: non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint. Et cap. 6. libri de dono perseverantiae, quem Augustinus scripsit, ut litteris Prosperi & Hilarii responderet; & mentem suam circa ea quæ in libro de correptione & gratia docuerat, magis aperiret, & declararet, redarguit quosdam fratres, qui in alienum sensum ejus doctrinam detorquebant, & ait: *Sed isti quid dicant parum diligenter attendunt. De ista enim perseverantia loquimur quæ perseveratur usque in finem; si autem non est perseveratum usque in finem, non est data.* In eodem sensu intelligit & explicat Augustinum D. Thomas 1. quæst. 109. art. 10. ad 3. ubi ait: *Ad tertium dicendum, quod sicut Augustinus dicit in libro de correptione & gratia: homo in primo statu accepit donum, per quod perseverare posset, non autem accepit ut perseveraret. Nunc autem per gratiam Christi, multi accipiunt & donum gratia quo perseverare possunt, & ulterius eis datur quod perseverent. Et sic donum Christi est majus, quam delictum Adæ &c.*

Ex quibus patet, Jansenium in hac questione longissime ab Augustini mente & sensibus aberrasse. Nam quod Augustinus dicit de auxilio collato Adamo ad perseverandum in statu innocentie (quod utique non fuit efficax, sed tantum sufficiens, ut infelix eventus satis ostendit) ad omnia auxilia gratiæ extendit, & infert nulla in eo felicissimo statu, Angelis, & primis Parentibus fuisse concessa auxilia efficaciam, sed tantum purè sufficientiam, subdita libero arbitrio, quantum ad efficaciam & usum: quod tamen, ut supra ostendimus, ab Augustini mente & principiis remotissimum est. Cum S. Doctor locis supra relatis asserat, bonam voluntatem per quam Angeli per amorem Creatori adhaerunt, fuisse opus Dei, eamque nisi operante adjutorio Creatoris habere potuisse. Bonos Angelos, ut ad beatitudinem pervenirent, fuisse magis adjutos, quam malos, qui ab ea defecerunt. Dilectionem bonorum & malorum Angelorum, fuisse à gratia, & à Deo, non verò à natura, & à libero arbitrio. Bonos Angelos ne caderent fuisse à Deo per gratiam solidatos, & plura alia quæ s. r. latè exposuimus, & quæ efficaciam & operationem divinæ gratiæ in Angelis & primis Parentibus apertè declarant.

Hallucinatur etiam Jansenius, cum discrimen illud gratiæ Adam, à gratia medicinali Christi Salvatoris, dicit esse veluti basim & fundamentum totius Augustinianæ doctrinæ, ac totius ædificii gratiæ; quod Sanctus Doctor adversus Pelagianos extruxit; & quasi clavim sine qua mysteriorum gratiæ intelligentia aperiri & referari nequit. Nam cum S. Doctor, viginti annorum spatio, quo adversus Pelagianam hæresim decertavit, differentiam illam nusquam expresse- rit, vel indicaverit, sed eam tantum post debellatam & prostratam Pelagianam hæresim innuaverit in libro de correptione & gratia, quem adversus aliquas Pelagianorum reliquias conscripsit: si illa esset basim & fundamentum totius ædificii gratiæ, & clavim quæ mysteriorum ejus intelligentia referatur, sequeretur Augustinum in aliis qui istum præcessere libris, ædificiū pensile molitū esse, nulli fundamentò alitructum. & toto viginti annorum spatio, quo adversus Pelagianos de gratia decertavit, ejus ignorasse mysteria; quippe cum adhuc clavim illam auræ & regiam